

Kultur- og kirkedepartementet
Att.: Bengt Hermansen
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Oslo, 25. juni 2003

Høringssvar på ”Utkast til endringer i åndsverksloven”

Innledning:

Først og fremst er IKT-Norge svært glad for at et utkast til lov endelig er lagt frem. IKT-Norge er IKT-næringens interesseorganisasjon og organiserer cirka 350 bedrifter med en samlet omsetning på cirka 125 mrd. kroner. Dette er cirka 50% av den totale IKT-omsetningen i Norge. IKT-Norge organiserer de fleste bedrifter i Norge som importerer, produserer eller videre selger produkter som er eller inneholder digital lagring.

Digitalt lagrede produkter er i 99% av tilfellene musikk på CD plater og film på DVD. Dette er produkter fra en stor og internasjonal industri og de sitter på flere sider av bordet. De er rettighetshaverne til innholdet, men de er på samme tid innehavere av distribusjonsformatene som CD/CD-Rom og DVD. Aktørene er bl.a. Sony/Sony Music, Philips og Matsushita (Panasonics eiere)/Universal. I prinsippet kan de bestemme hvordan dette markedet skal fungere både med hensyn til innhold og formater. Dette mener vi er viktig å ha med i vurderingen.

Kommentarer til §12

IKT-Norge er fullstendig enig i at opphavspersoner skal kompenseres for bortfall av inntekt på bakgrunn av lovlig kopiering. Dette bør kompenseres via statsbudsjettet og ikke via en privatrettslig avtale via rettighetsorganisasjonene. IKT-Norge er av den klare oppfatning at å innføre avgift på lagringsmedia i forbindelse med endring i åndsverksloven er svært uheldig og vil gi utilsiktede negative virkninger.

I dette høringssvaret ønsker vi å belyse dette standpunktet utfra følgende argumenter:

1. Innføring av en teknologiavgift vil virke konkurransevridende. I løpet av kort tid vil man oppleve at alt fra kjøleskap til biler inneholder lagringsenheter. Hvilke produkter som vil være gjenstand for avgift vil måtte være vilkårlig, tatt i betraktning utvikling på dette feltet.
2. Innføring av en teknologiavgift vil dempe fremveksten av digitale produkter og tjenester i Norge.
3. Innføring av en teknologiavgift vil ytterligere være med på å befeste de digitale skillelinjer mellom ”de som har”, og ”de som ikke har”.

4. Erfaringen fra EU tilsier at innføring av en teknologiavgift ikke har vært ensidig vellykket. Erkki Liikkanen er en av de som peker på at avgifter kun er midlertidige løsninger i påvente av at tekniske løsninger er på plass.
Slike løsninger er nå på plass og blir mer og mer brukt av både musikk- og filmindustrien. En innføring av avgift vil virke demotiverende og gir liten grunn til opphavspersoner å ta vare på sitt eget digitale innhold på en forsvarlig måte.
5. En avgift vil nødvendigvis i stor grad ramme forbrukerne som ikke benytter lagringsmedia til privat kopiering. Tall fra importørene på f.eks. CD-Rom anslår at godt over halvparten av disse går til forretningsmessig bruk, eller kopiering der opphavsmenn ikke er involvert.
6. Ved å ulovliggjøre nedlasting fra kilder som har forbrutt seg mot opphavsretten fjerner man 2/3 av grunnlaget for å kreve inn en avgift.
7. Administrasjonen av en slik avgift vil erfaringsvis spise opp store deler av inntektene. Dette er en lite effektiv form for kompensasjon. Ved å legge en avgift på lagringsmedia åpner man opp for et enda større skjemavelde og dermed unødvendig ressurstapping av næringslivet. Dette er i strid med regjeringens mål om "Et enklere Norge".
8. Privat kopiering er ikke ulovlig, en kompensasjon for lovlig kopiering må derfor ikke innebære en kompensasjon også for ulovlig kopiert materiale.

Utdypning av argumenter for en statlig finansiering av kopivederlag

1. Dersom man åpner for en vederlagsordning via avgift på lagringsmedia vil man åpne en "pandoras boks" i forhold til hvilke produkter som vil bli avgiftsbelagt. Allerede i dag finnes det en mengde produkter som både inneholder lagringskapasitet for media og som inneholder avspillingsenheter. Dette kan være alt fra biler, kjøleskaper, mobiltelefoner, MP3-spillere, DVD spillere, HiFi anlegg osv. Avgifter på enkelte av disse produktene vil være svært ugunstige for dem det gjelder og antageligvis bidra til å skifte kjøpsmønster over til andre produkter. Dette er svært uheldig. I Europa idag ser vi i at man går på handletur i nabolandet for å få billigere produkter på grunn av forskjell i avgifter på produkter fra land til land. Det er også viktig å vite at både Asia og USA ikke praktiserer slike avgiftsregimer og vi gir derfor disse landene unødvendige konkurransefortrinn.
2. Å innføre en avgiftsordning vil gi dyrere produkter for sluttbruker. IT-produkter er prissensitive og det er all grunn til å anta at avgifter vil hindre fremveksten av ny teknologi og nye produkter i Norge. Dette er i strid med de mål regjeringen har satt seg for Norge som IKT-nasjon. Å innføre en slik avgift i 2003/2004 er å gå baklengs inn i fremtiden og er et svært dårlig politisk budskap.
3. Å innføre en avgiftsordning vil også bygge opp under de digitale skillelinjer som vi i dag ser konturene av mellom de som har og de som ikke har tilgang til IKT. En avgift vil sannsynligvis ikke ramme utbredelsen av IKT-produkter og tjenester blant de 2/3 med mest inntekt og formue. Men, den vil sannsynligvis ramme den 1/3 som ikke har de samme økonomiske forutsetningene som de andre. Dette kan ikke være en riktig utvikling all den tid vi vet at informasjons- og kommunikasjonsteknologi vil bli enda viktigere som verktøy for alle innbyggerne i Norge.

4. Det er grunn til å anta at å innføre en avgift vil være direkte hemmende for at teknologiske løsninger utvikles og tas i bruk. Det finnes i dag løsninger som både ivaretar rettighetsholderes interesser samtidig som brukerens muligheter til å bruke produkter fornuftig opprettholdes. I disse dager gjør iTunes.com stor suksess som nettsted for kjøp av musikk. I løpet av kommende år vil problemer rundt betaling for digitalt opphavsrettsmateriale være løst. Det er derfor unødvendig å innføre en avgift nå, all den tid den uansett vil være temporær. I den forbindelse ønsker vi å sitere EU-kommisær Erkki Liikanen som sa følgende på et møte om DRM (digital rights management) i Brussel 25. mars i år:
"Since DRMS enable direct transactions between right holders and users of copyright protected content, there is a need to clarify the conditions under which levies can be adapted. Levies should be seen as a temporary solution, pending better alternatives in the form of DRMS. This is in the long-term interests of the Information Society and eEurope. DRMS are a better deal for right-holders than levies.

IKT-Norge mener dette er svært viktige signaler fra de myndigheter som er ansvarlige for det EU-direktivet som ligger til grunn for det norske lovforslaget. Vi tror det er viktig at dette også reflekteres i selve dokumentet.

5. Erfaring fra andre land som har innført avgift på hardware er at dette ikke rammer presist. Et eksempel kan være CD-Rom som i mange land er gjenstand for avgifter. Statistikk fra forhandlerne av slike produkter viser at godt over halvparten av dette går til bruk i forretningsøyemed. Av den delen som blir solgt til det private opererer man med 5-7 % brekkasje (ødelagte produkter). Dette viser kompleksiteten i å innføre et avgiftsregime. Det vil ramme vilkårlig, og "alle" uansett om privatkopiering gjennomføres vil rammes av slike avgifter. Det er altså ikke et mer rettferdig system enn en vederlagsordning finansiert via statsbudsjettet.
6. Analyseselskapet Forrester (www.forrester.com) meldte i januar i år at bare i Europa vil det i år lastes ned musikk 2 milliarder ganger. Det er ingen grunn til å tro at Norge er bak resten av Europa, heller motsatt gitt PC penetrasjonen i Norge. Dette bildet gir oss all grunn til å tro at opp mot 2/3 av alle blanke CD-Rom som blir bruk til kopiering av musikk skjer via såkalte "peer to peer" systemer. I utkastet til ny lov vil slik kopiering anses å være ulovlig og kan således ikke danne grunnlag for en kompensasjon. Det er grunn til å anta at etter den klargjøringen loven gjør i forhold til slik kopiering vil den lovlige kopieringen i Norge være minimal. Tidligere undersøkelse gjort av bl.a. Norwaco viser at mange CD-Rom befinner seg i norske hjem med "brent" musikk. Norwaco selv mener at dette er musikk koipert fra lovlige kilder. Det finnes ingen statistikk som bygger oppunder dette argumentet. Tvert imot finnes det statistikk som sier at etter all sannsynlighet er over 2/3 av dette lastet ned via såkalte peer to peer systemer og er ikke kopier av allerede kjøpt musikk, altså lovlige kopier.

MMI gjorde i april i år en undersøkelse blant barn i Norge. Formålet med undersøkelsen var å få kunnskap om barns adferd på nettet. Undersøkelsen var i regi av SAFT-prosjektet, som er ledet av Statens Filmtilsyn.

Undersøkelsen underbygger vår påstand om at nedlasting via peer to peer er meget utbredt. Undersøkelsen viser at:

- 44% av alle barn mellom 8-15 år har lastet ned musikk.
- 74% av alle barn over 15 år har lastet ned musikk.

- 24% av alle barn har lastet ned filmer fra nettet.
- 60 % av alle barn mener at å laste ned musikk er en aktivitet de vil fortsette med.
 - I aldersgruppen 15 år og eldre er tallet 88%.
- 45% av alle barn mener at å laste ned filmer er en aktivitet de vil fortsette med.
 - I aldersgruppen 15 år og eldre er tallet 67%.

Disse tallene viser at man etter all sannsynlighet vil finne nedlastet musikk fra nettet på CD-rom som blir solgt til det private markedet i musikkformål. Andre analyser fra blant annet Forrester og IDC peker på at privatkopiering av lovlig kjøpt musikk (etter ny lovgivning) ikke er en særlig stor aktivitet.

IKT-Norge er opptatt av å hindre all ulovlig kopiering og ønsker å jobbe sammen med myndighetene for å finne fornuftige tiltak for å bekjempe slik aktivitet. Uansett er det ekstremt viktig at myndighetene benytter korrekt statistikk om dette temaet, og ikke stoler på statistiske partsinnlegg fra den ene eller andre.

7. Regjeringen har satt seg som mål å skape et enklere Norge. En slik avgift vil bidra til ytterligere skjemavelde og vil være ugunstig for norsk næringsliv. Det er grunn til å anta at administrasjonen av en slik avgift vil spise opp store deler av inntektene. En løsning via statsbudsjettet vil således være et enklere og mye mer effektivt middel, samtidig som opphavsrettshaveren får sin kompensasjon. Vi kan vanskelig forstå at det fra opphavsrettsorganisasjonenes side har en sterk mening om hvordan man kompenseres, bare summen er lik.
8. For å ha troverdighet i spørsmålet rundt grunnlaget for kompensasjon til rettighetshaverne vil korrekt statistikk være meget viktig. IKT-Norge mener at i en slik prosess er det naturlig at IKT-bransjen er en høringsinstans.

Kommentarer til §11

IKT-Norge er positive til forslaget innhold men ønsker å peke på ulike negative konsekvenser:

- En håndhevelse av et slikt forbud vil være en utfordring mht. personvern.
- ISP'ene kan ikke påta seg noe ansvar for håndhevelsen av en slik lovendring.
- Man vil møte en veletablert praksis for slik nedlasting som ofte ikke oppfattes som verken ulovlig eller umoralsk. Dette må tas på alvor!

I undersøkelsen av SAFT prosjektet viser det seg at unge mennesker i stor grad mener det er akseptabelt å laste ned musikk fra nettet. Følgende tall kan illustrere dette:

60% av alle barn i Norge mener det er akseptabelt å laste ned musikk fra nettet
 Dette tallet stiger til 82% for barn over 13 år

48% av alle barn i Norge mener det er akseptabelt å laste ned filmer fra nettet.
 Dette tallet stiger til 62% for barn over 13 år.

Bransjen ønsker å bidra med bevisstgjøring rundt opphavsrett. Vi jobber selv med lignende problemstillinger i forhold til piratkopiering av programvare. I tillegg er bransjen sterkt involvert i opplysningsprosjektet SAFT som har til hensikt og gi målrettet informasjon om

risikoadferd på nettet både til foreldre og barn. Vi tror det er essensielt at vi får et samarbeid spesielt på dette området.

IKT-Norge er også av den oppfatning at musikkbransjens problemer i forhold til digitale lagringsmedia er selvforskyldt. Man har sovet i timen, og så ønsker man å dytte sine problemer over på en annen næring. Det er faktisk musikkbransjen selv som har utviklet de patenter og løsninger de nå ikke har klart å administrere. Det er også verdt å merke seg at norske teknologiselskaper er helt i verdenstoppen i å utvikle DRM-løsninger. Ved å innføre en avgift utsetter man i realiteten behovet for å ta i bruk de tekniske løsningene som allerede eksisterer og som vil løse mediabransjens problemer. En teknologiavgift overført på en annen bransje blir å "rette baker for smed" og er ikke svaret på de utfordringer mediabransjen står overfor.

Med vennlig hilsen
IKT-Norge

Fredrik Syversen
Prosjektleder